

OHJAUSRYHMÄN KOKOUS

Aika:	Perjantai 21.9.2012 klo 9.00 - 10:30	
Paikka:	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymän toimisto, Kultasepänkatu 4 B, Kerava	
Osallistujat:	Erkki Kukkonen (vpj.)	Järvenpään kaupunki
	Sanna Kervinen	Tuusulan kunta
	Jarmo Vääriskoski	Uudenmaan ELY-keskus
	Eero Keto	Paijalan yht. vesialueen osakaskunta
	Pentti Korkka	Tuomalan kalastuskunta
	Antero Alhonen (pj.)	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
	Mauri Pekkarinen	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
	Jaana Hietala (siht.)	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
Poissa:	Kaarina Wilskman	Järvenpään kaupunki
	Heikki Hämäläinen	Tuusulan kunta
	Jyri Seuna	Tuusulan seudun maataloustuottajat ry
	Tuija Reinikainen	Pro Tuusulanjärvi -liike

1. KOKOUKSEN AVAUS

Puheenjohtaja Antero Alhonen avasi kokouksen.

2. KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS

Ehdotus: Jaettu asialista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

3. EDELISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Ehdotus: Hyväksytään ohjausryhmän pöytäkirja 1/2012.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

4. TUUSULANJÄRVEN VEDENLAATU KESÄLLÄ 2012

Kesä oli melko viileä ja pintaveden lämpötilat olivat lähes koko kesän alle 20 °C, vain heinäkuun lopulla mitattiin sen ylittäviä lämpötiloja. Viileä sää on selvästi hidastanut sinilevien kasvua ja Tuusulanjärven sinileväseurannassa (Halosenniemi) havaittiin vain vähän sinilevää. Sedimentin kaasunmuodostus oli melko vähäistä koko kesän ajan.

Tuusulanjärven vesi oli kesäkuussa melko sameaa ja näkösyvyys oli vain 30 cm, mutta vesi kirkastui elokuussa jolloin näkösyvyys 60 cm.

Klorofylli-pitoisuus vaihteli kesän aikana 4 - 39 µg/l. Pintaveden kokonaisfosforipitoisuus vaihteli 82 - 118 µg/l. Pohjanläheinen P-pitoisuus oli 88 - 179 µg/l. Pintaveden korkeimmat P-pitoisuudet mitattiin kesäkuussa ja syvänteen elokuussa.

Kolme hapetinta on ollut käynnissä koko kesän. Halosenniemen hapetinta (no 2) ei voitu käyttää alkukesällä, koska sen kaapeli oli jostain syystä poikki. Kaapelivika korjattiin ja laite saatiin kuntoon heinäkuun lopulla. Hapen kyllästysaste 1 m:n syvyydessä vaihteli 82 - 109 %. Pohja happitilanne oli matalimmillaan heinäkuun lopussa (33 %), jolloin hapetin no 2 ei toiminut, mutta huollon jälkeen hapen kyllästysaste parani nopeasti ja elokuussa se oli jo 88 %.

Ehdotus: Merkitään tiedoksi Tuusulanjärven melko hyvä vedenlaatu kesällä 2012.

Käsittely: Kokouksessa jaettiin kuvat veden lämpötilan ja laadun kehityksestä vuosina 1995 - 2012 (pöytäkirjan liitteet).

Joulukuun 2011 suurista sateista johtuva kiintoainekuormitus samentti vettä vielä alkukesällä. Sameus todennäköisesti esti karvalehteä runsastumasta.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

5. HANKKEEN TOTEUTUKSEN SEURANTA

Rantamo-Seittelin vedenlaatua on seurattu kerran kuussa otetuin vesinäyttein. Kuntayhtymän velvoitetarkkailuraporttiluonnos on lähetetty ELY-keskukseen. Tulosten perusteella kosteikko pidätti kahden vuoden aikana 350 kg kokonaisfosforia, joka on 20 % tulevasta kuormituksesta. Nitraatti-typpeä pidättyi kosteikkoon selvästi vähemmän.

Ankeriaita istutettiin Tuusulanjärveen (3000 kpl) ja Rusutjärveen (2000 kpl) 25.7. Ely-keskus maksoi osan istukkaista.

Tuusulanjärvellä niitettiin vesikasveja elokuussa viikolla 33. Karvalehteä ei tarvittu poistaa.

Syyskuussa korjattiin Rantamo-Seittelin mittakoppeja ja niitetään kosteikkoalueen penkereet.

Hoitokalastus aloitettiin 17.9. Syyskuussa toteutettiin myös kalatutkimukset (§ 6).

Tuusulanjoen ja Palojoen valuma-alueen suojavyöhyke- ja kosteikkosuunnittelun maastotyöt tehtiin heinä - elokuussa ja tulosten

esittelytilaisuus pidetään Rusutjärven metsäpirtillä 11.10 klo 18.00.

Loppuvuoden arvioidut kustannukset ovat seuraavat:

- vesikasvien niitot ja kuljetus 10 000 €
- Kosteikkojen hoito ja seuranta 14 000 € (hankkeen osuus 4000 € + ELYn osuus 10 000 €)
- analyysikuluja (sedimenttinäytteet ym.) 1000 €
- hapettimien käyttö ja huolto 5 000 €
- hoitokalastus ja saaliin kompostointi 50 000 €
- kalatutkimus 24 000 €
- henkilöstö- ym. kulut 25 000 €

Vuoden 2012 määrärahoista (229 000 €) on käytetty elokuun loppuun mennessä 91 600 € ja jäljellä on 138 400 € (liite 1). Loppuvuoden kuluiksi tulee 129 000 € ja koko vuoden kuluiksi n. 221 000 €.

ELY-keskukselta haetaan 10 000 € avustusta. Avustus on tarkoitus käyttää lähes umpeenkasvaneen Mäyränojan suukosteikon peruskunnostustöihin. Altaan penkereiltä raivataan pajukkoa siten, että näkymä tieltä järvelle saadaan avattua. Lisäksi osmankäämikasvustoa poistetaan niittämällä ja kaivamalla.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi hankkeen toteutuksen tilanteen.

Käsittely: Rantamo-Seittelin kosteikon puhdistustehon todettiin olevan odotusten mukainen. Kasvillisuuden kehittyminen parantaa vielä kosteikkoalueen puhdistustehoa. Kosteikot, joiden pinta-alan suhde valuma-alueen pinta-alaan on suuri, ovat pidättäneet yli 50 % ravinteista. Rantamo-Seittelin koko on pienempi ja 30 % pidätysteho olisi hyvä.

Mäyränojan hoitotarve johtuu siitä, että se on kooltaan pieni suhteessa valuma-alueeseen ja sen vesitilavuus on pienentynyt liettymisen ja osmankäämin runsastumisen seurauksena. Lisäksi altaan ranta-alueet ovat pajukoituneet eikä tieltä ole enää näköyhteyttä järvelle.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

6. KALASTUS JA KALATUTKIMUKSET

Jukka Lassila sai Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselta kehoituksen parantaa kompostointikäytäntöään. Lassila on valmis jatkamaan kalojen kompostointia ja rakentamaan kehoituksen mukaisen tiivispohjaisen kompostointikentän. Sopimusneuvotteluissa päädyttiin sopimukseen (liite 2), joka hyväksyttiin kunnostustyöryhmän kokouksessa 3/2012. Lassila on kertonut pystyvänsä rakentamaan kompostointikentän syyskuun alkupuolella ja kalastus aloitettiin 17.9.

Ulapa-alueen kalatiheyden arviointitutkimus tuo tietoa mm. kukan poikastuotannon onnistumisesta ja kuorekannan kehityksestä, joista ei muuten saataisi tietoa. Ulapan kalamäärän arviointi kaikuluotauksella ja troolauksella toteutettiin 7.9. Tutkimuksesta tehtiin yhteistyösopimus yliopiston kanssa (liite 3).

Lahnan populaatiotutkimuksen (liite 4) mukaan järven lahnakanta on vielä hyvin suuri ja populaation seuraaminen on tarpeen hoitokalastuksen vaikutusten ja saalistavoitteiden arvioimiseksi.

Nuottasaaliin lajijakauman ja lahnan populaatioanalyysin näytteenotto ja määritykset tilataan Kala- ja vesitutkimus Oy:ltä. Näytteet ottaa ja analysoi tutkija Jouni Kervinen, joka on hoitanut näytteenoton aiempina vuosina. Työt laskutetaan toteutuneiden palkka- ja matkakulujen mukaan. Näytteenotokulut ovat arviolta n. 7 000 €, tämän lisäksi Kervinen tekisi ikämäärityksiä laboratorioissa 2 - 3 viikkoa (3 500 €). Aineiston laskennasta ja raportoinnista on suunniteltu tehtävän yhteistyösopimus Helsingin yliopiston kanssa (kustannukset korkeintaan 7 000 €).

Kaikuluotaus, nuottasaaliin näytteenotto ja lahnan populaatioanalyysin kustannukset ovat yhteensä 24 300. Vuoden 2012 kalatutkimuksiin on varattu yhteensä 24 000 €.

Ehdotus:

Ohjausryhmä

- a) merkitsee tiedoksi kalojen käsittelysopimuksen tekemisen Jukka Lassilan kanssa, ja kalastuksen aloittamisen ajankohdan, kalatutkimusten näytteenoton ja ikämääritysten tilaamisen Kala- ja vesitutkimus Oy:ltä sekä
- b) hyväksyy yhteistyösopimuksen tekemisen Helsingin yliopiston kanssa lahnan populaatioanalyysin laskennasta ja raportoinnista.

Käsittely:

Korkka jakoi kokouksessa kommentit lahnan populaatiotutkimukseen liittyen (pöytäkirjan liitteenä). Todettiin, että on tarpeen pyytää tutkija seuraavaan kokoukseen vastaamaan kysymyksiin.

Hoitokalastuksen tehon ja vaikutusten arvioinnin kannalta seuranta ja tutkimus ovat tärkeitä. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että VPA ei sovellu kovin hyvin Tuusulanjärven kaltaiselle järvelle, jossa vuosisaaliit vaihtelevat paljon sääolosuhteista johtuen. Pyritään selvittämään tutkijoiden kanssa muiden menetelmien soveltuvuutta kalastuksen seurantaan.

Päätös:

Kohdat a) ja b) ehdotuksen mukaisesti.

Lisäksi päätettiin pyytää

- c) kalatutkijoilta ehdotus kalatutkimuksen jatkosta ja
- d) esittely populaatiotutkimuksen tuloksista seuraavaan kokoukseen.

7.
TOIMINTASUUNNITELMA 2013 - 2017

Hankkeen toimintasuunnitelma on päivitetty vuosille 2013 - 2017 (liite 5). Kuntien vuosittainen rahoitusosuus on vuosina 2013 ja 2014 yhteensä 200 000 €/v ja 2015 - 2017 180 000 €/v.

Ehdotus: Ohjausryhmä

- a) hyväksyy toimintasuunnitelman ohjeellisena 2013 - 2017 ja
- b) esittää kuntien rahoitusosuuksiksi 100 000 euroa/kunta vuodelle 2013 ja maksatuksen 15.2.2013 mennessä.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

8.
TUUSULANJÄRVEN SÄÄNNÖSTELYPATO

Uudenmaan ELY-keskus on tehnyt selvityksen säännöstelypadon muuttamisvaihtoehdoista (Liite 6). Selvityksessä tarkastellaan nykytilan lisäksi automatisoitua patoluukkaa ja ohitusuomavaihtoehtoja sekä vuonna 1999 tehtyä pohjapatosuunnitelmaa. Aikataulua ja rahoitusta selvitetään tarkemmin kuntien ja ELYn kanssa. Päävastuu rahoituksesta on kunnilla, mutta ELY on varautunut osallistumaan padon toteutukseen mahdollisuuksien mukaan.

Ehdotus: Ohjausryhmä käy keskustelun asiasta.

Käsittely: Vääriskoski kertoi, että valtion budjetista voisi olla mahdollista saada avustusta, mikäli padon yhteyteen toteutetaan kalatie. Valtion osuus voisi olla korkeintaan 50 % kustannuksista. Keto kysyi nousisiko järveen niin paljon arvokaloja, että kalatien rakentaminen kannattaisi. Kalastuskunnat ovat toivoneet padon korvaamista vanhan suunnitelman mukaisella kiinteällä pohjapadolla, joka olisi maisemallisesti parempi kuin nykyinen patorakenne. Pekkarinen kertoi, että tämä olisi hydrologisesti luonnonmukaisempi kuin säännöstelypato. Valitusten takia sitä ei saatu toteutettua joen kunnostuksen yhteydessä. Kiinteä pohjapato on vaihtoehtoista kallein.

Kervinen totesi, että Tuusulanjärven luusua on maisemallisesti herkällä alueella, mikä olisi huomioitava suunnittelussa.

Patosuunnitelmia käydään läpi yhdessä Tuusulan ja Järvenpään kuntien teknisten viranomaisten kanssa. Mikäli padon kunnostus päätetään toteuttaa, rakennussuunnitelman laatiminen ja vesiluvan käsittely vievät muutaman vuoden.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

9. TIEDOKSI

JS/SUOMI ja kuntayhtymä ovat tehneet yhteistyösopimuksen esitteiden toimittamisesta Tuusulanjärven kunnostushankkeelle. Esitteet laaditaan Co-Brading-menetelmällä eli esitteet rahoitetaan ilmoitusmyynnillä. Markkinointikirje on lähetetty elokuussa alueen yrityksille ja toimijoille. Syyskuun alkuun mennessä on saatu myytyä seitsemän ilmoitusta, mikä mahdollistaa A4-kokoisen ja kahdeksan sivuisen esitteen tekemisen. Ilmoittajat ovat Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY), Tuusulan seudun vesilaitos (TSV), Vesi-Eko, Keski-Uudenmaan ammattiopisto (Keuda), Järvenpään kaupunki, Tuusulan seurakunta ja Sinebrychoff. Esite valmistuu syksyn aikana.

Uudenmaan liitto järjestää Uusimaa-viikon marraskuussa (5.11 - 9.11). Hanke osallistuu ympäristökasvatuspäivään (5.11) esittelypöydällä.

Hankeseminaari on siirretty pidettäväksi keväällä 2013. Tällöin järjestetään tilaisuus asiantuntijoille ja kaikille avoin iltaseminaari. Seminaarin teemana on "50 vuotta Tuusulanjärven vesiensuojelutyötä". Tuusulan ja Järvenpään jätevesien puhdistamot aloittivat toimintansa 1960-luvun alussa. Myös Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys perustettiin 50 vuotta sitten.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi esitteen markkinoinnin aloittamisen, osallistumisen Uusimaa-viikon ympäristökasvatus päivään ja hankeseminaarin pitämisen keväällä 2013.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

10. MUUT ASIAT

11. SEURAAVA KOKOUS

Ehdotus: Ohjausryhmä päättää seuraavan kokouksen ajankohdan.

Päätös: Seuraava kokous on 15.2.2013 klo 9.00 Kuntayhtymän toimistolla.

Puheenjohtaja

Antero Alhonen

Pöytäkirjanpitäjä

Jaana Hietala